

INŠTITÚT FILOZOFIE A ETIKY

Personálne obsadenie inštitútu

profesori:

prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.
prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.
prof. PhDr. Oľga Sisáková, CSc.
prof. PhDr. František Mihina, CSc.

docenti:

doc. PhDr. Ľubomír Belás, CSc.
doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc.
† doc. PhDr. Marián Cehelník, PhD.
doc. Mgr. Vladislav Suvák, PhD.

odborní asistenti s PhD./CSc.:

PhDr. Gabriela Platková-Olejárová, PhD.
PhDr. Eugen Andreanský, PhD.
PhDr. Silvia Malankievičová, PhD.

odborný asistent bez PhD./CSc.:

PhDr. Štefan Kostelník

Z dejín pracoviska

Filozofia a filozofovanie majú v Prešove dlhú tradíciu, na ktorú nadväzuje v súčasnosti Inštitút filozofie a etiky Filozofickej fakulty PU v Prešove. Táto tradícia sa viaže predovšetkým na tzv. Prešovskú školu, čo je pomenovanie používané pre evanjelické kolégium v Prešove, ktoré vzniklo v roku 1667 a s prestávkami v rozličných podobách fungovalo až do polovice 20. storočia. Na evanjelickom kolégiu v Prešove počas jeho trvania pôsobili také významné filozofické osobnosti, ako boli napríklad Ján Bayer (1630 – 1686), Izák

Caban (1638 - 1707), Eliáš Ladiver (1633 - 1686), neskôr Ján Karlovský (1721 - 1794), Žigmund Karlovský (1772 - 1821), Michal Greguš (1793 - 1838), Andrej Vandrák (1807 - 1884), ďalej v prvej polovici 20. storočia napríklad Ján Koreň (1887 - 1969), Jaromír Červenka (1903 - 1988), Stanislav Felber (1905 - 1956), Ján Mikleš (1911 - 1997), študoval tu napríklad Teodor Münz (1931) a mnohí ďalší.

K obnove akademickej filozofie a akademickeho filozofovania došlo v Prešove v roku 1959, po vzniku odboru filozofia na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove. Za ten čas akademická filozofia v Prešove prešla viacerými inštitucionálnymi zmenami a na čele Katedry filozofie sa v priebehu týchto rokov vystriedali Tibor Halečka (1931 - 2004), Vladimír Leško, Oľga Sisáková, František Mihina, Rudolf Dupkala, Viera Bilasová a Vasil Gluchman. K 1. júnu 2009 má Inštitút filozofie a etiky FF PU 4 riadnych profesorov, 4 docentov, 3 odborných asistentov s hodnosťou PhD., 1 odborného asistenta a 9 interných doktorandov (3: študijný program dejiny filozofie, 3: študijný program systematická filozofia a 3: študijný program etika).

V akademickom roku 1997/1998 vznikol na katedre nový študijný odbor etika (resp. etická výchova) a v rámci organizačnej štruktúry Katedry filozofie vzniklo oddelenie etiky. 1. septembra 2005 z bývalej Katedry filozofie vzniklo vedecko-pedagogické pracovisko pod názvom Inštitút filozofie a etiky Filozofickej fakulty PU v Prešove s 2 akademickými pracoviskami: Katedra filozofie a Katedra etiky. Riaditeľom Inštitútu filozofie a etiky je prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. (od vzniku inštitútu), poverenými vedúcimi Katedry filozofie boli prof. PhDr. František Mihina, CSc. (2005 - 2007), PhDr. Eugen Andreanský, PhD. (2007 - 2009), a v súčasnosti je povereným vedúcim Katedry filozofie doc. PhDr. Ľubomír Belás, CSc. (od 1. 9. 2009). Vedúcou Katedry etiky je doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc. (od vzniku katedry). Katedra etiky IFaE FF PU v Prešove získala v roku 2008 ako jediná katedra etiky na Slovensku nomináciu na Katedru bioetiky UNESCO. Inštitút filozofie a etiky FF PU mal v akademickom roku 2008/2009 144 študentov odboru filozofia a 168 študentov odboru etika na dennom štúdiu a 32 študentov odboru etika na externom štúdiu.

Pedagogická činnosť inštitútu

Katedra filozofie

sa podieľa predovšetkým na realizácii týchto študijných programov:

- bakalárske jednodborové štúdium filozofie,
- bakalárske dvojodborové štúdium filozofie (učiteľské štúdium v kombinácii),
- magisterské jednodborové štúdium filozofie,
- magisterské dvojodborové štúdium filozofie (učiteľské štúdium v kombinácii),
- doktorandské štúdium – dejiny filozofie,
- doktorandské štúdium – systematická filozofia.

Okrem uvedených študijných programov väčšina členov katedry významne participuje na realizácii študijných programov, ktoré spravuje Katedra etiky IFaE FF PU. Katedra filozofie sa taktiež v podobe jednotlivých povinných aj povinne voliteľných predmetov podieľala a podieľa na výučbe rôznych študijných programov (politológia, história, psychológia, sociálna práca, slavistika, rôzne učiteľské študijné kombinácie a i.), a to v rôznych stupňoch štúdia.

Z hľadiska tematického zamerania povinných a povinne voliteľných predmetov sa jednotliví učitelia katedry špecializujú nasledujúcim spôsobom:

prof. PhDr. František Mihina, CSc. – dejiny filozofie, filozofia 19. a 20. storočia, súčasná filozofia, filozofia vedy,

prof. PhDr. Oľga Sisáková, CSc. – filozofická antropológia, axiológia, sociológia, systematická filozofia,

doc. PhDr. Lubomír Belás, CSc. – renesančná filozofia, novoveká filozofia, filozofia I. Kanta, filozofia kultúry, filozofia politiky,

doc. PhDr. Marián Cehelník, PhD. – dejiny filozofie, sociálna filozofia, sociálna etika, filozofia K. R. Poppera,

doc. Mgr. Vladislav Suvák, PhD. – antická filozofia, antická etika, stredoveká filozofia, sokratika,

PhDr. Eugen Andreanský, PhD. – logika, metodológia vied, analytická filozofia, filozofia jazyka, filozofia mysle.

Členovia Katedry filozofie sú autormi viacerých vysokoškolských učebných textov, ako aj publikácií určených záujemcom z radov študentov aj širšej verejnosti.

Študijné programy filozofie v rámci bakalárskeho stupňa štúdia sú zamerané na získanie znalostí z oblasti dejín filozofie a súčasnej filozofie, okrem toho aj systematickej filozofie realizovanej v jednotlivých disciplínach (logika, metodológia, antropológia, axiológia, sociológia, teória poznania, sociálna filozofia, metafyzika a i.).

Študijné programy filozofie v rámci magisterského stupňa štúdia slúžia na ďalšiu odbornú profiláciu s dôrazom na jednotlivé tematické oblasti dejín filozofie a systematickej filozofie, v prípade učiteľského štúdia ide o prípravu na pozíciu učiteľa náuky o spoločnosti a občianskej výchovy na úrovni základných a stredných škôl.

Študijné programy dejín filozofie a systematickej filozofie v rámci doktorandského stupňa štúdia predstavujú vedecko-vzdelávací rámec pre konkrétnu filozofickú špecializáciu smerujúcu k získaniu vedeckej hodnosti PhD.

Katedra etiky

sa podieľa predovšetkým na realizácii týchto študijných programov:

- bakalárske jednodborové štúdium etiky,
- bakalárske štúdium etika - estetika,
- bakalárske štúdium etika - sociálna práca,
- bakalárske dvojodborové štúdium etická výchova v kombinácii (učiteľské štúdium),
- magisterské jednodborové štúdium etiky,
- magisterské štúdium etika - estetika,
- magisterské štúdium etika - sociálna práca,
- magisterské dvojodborové štúdium etická výchova v kombinácii (učiteľské štúdium),
- doktorandské štúdium - etika.

Okrem uvedených študijných programov väčšina členov katedry významne participuje na realizácii študijných programov, ktoré uskutočňuje Katedra filozofie IFaE FF PU. Katedra etiky sa taktiež v podobe jednotlivých povinných aj povinne voliteľných predmetov podieľa a podieľa na výučbe rôznych študijných programov (estetika, sociálna práca, masmediálne štúdiá, manažment, rôzne učiteľské študijné kombinácie a i.), a to v rôznych stupňoch štúdia.

Z hľadiska tematického zamerania povinných a povinne voliteľných predmetov sa jednotliví učitelia katedry špecializujú nasledujúcim spôsobom:

prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. – dejiny filozofie a etiky, dejiny slovenskej a českej filozofie, textové semináre k dejinám filozofie a etiky,

prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. – úvod do etiky, systematická etika, súčasné etické teórie, bioetika, textové semináre, výberové prednášky k dejinám etiky a morálky,

doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc. – filozofické otázky etiky, morálna epistemológia, medicínska etika, textové semináre, výberové prednášky k filozofickým otázkam etiky,

PhDr. Silvia Malankievičová, PhD. – úvod do aplikovanej etiky, profesijná etika, súčasné etické teórie, textové semináre, výberové prednášky k profesijným etikám,

PhDr. Gabriela Platková-Olejárová, PhD. – filozofia výchovy, didaktika etickej výchovy, základy etickej výchovy, mravná výchova, učiteľská etika, manažérska etika, textové semináre, výberové prednášky z profesijnej etiky,

PhDr. Štefan Kostelník – environmentálna etika, etika vedy a techniky, textové semináre, výberové prednášky z environmentálnej etiky a metodológie.

Členovia Katedry etiky sú autormi viacerých vysokoškolských učebných textov, ako aj publikácií určených záujemcom z radov študentov aj širšej verejnosti. V roku 2008 v rámci projektu Európskeho sociálneho fondu (v spolupráci s ďalšími odborníkmi zo Slovenska a Českej republiky) vydali tieto učebnice: *Bioetika, Environmentálna etika, Etika a medicína, Etika v ošetrovatelstve, Etika v manažmente, Hospodárska etika, Profesijná etika a Učiteľská etika.*

Študijné programy etiky v rámci bakalárskeho stupňa štúdia sú zamerané na získanie znalostí z oblasti dejín filozofie a etiky, základov filozofickej etiky, aplikovanej etiky a v jej rámci profesijnej etiky.

Študijné programy etiky v rámci magisterského stupňa štúdia slúžia na ďalšiu odbornú profiláciu v rámci filozofickej etiky, no predovšetkým so zameraním na aktuálne problémy súvisiace s dynamickým rozvojom aplikovaných etík, zvlášť bioetiky, medicínskej etiky a etiky ošetrovatelstva. V prípade učiteľského štúdia

ide o prípravu na pozíciu etickej výchovy na úrovni základných a stredných škôl.

Študijný program doktorandského štúdia etiky predstavuje vedecko-vzdelávací rámec pre špecializáciu smerujúcu k získaniu vedeckej hodnosti PhD. so zameraním najmä na aplikované etiky (zvlášť bioetiku), čo súvisí s orientáciou katedry na bioetiku a jej fungovanie ako Katedry bioetiky UNESCO.

Tažiskom práce tímu pracovníkov Katedry etiky je odborná príprava študentov odboru etika, ktorých profil si vyžaduje špecializáciu pre potreby spoločenskej praxe. Etika v súčasnosti vstúpila takmer do všetkých sfér spoločenského života a vyžaduje si vysokokvalifikovaných odborníkov, ktorí budú riešiť morálne a etické problémy jednotlivcov aj spoločnosti. Absolvent odboru etika je pripravený výchovne pôsobiť a morálne formovať mladú generáciu, zároveň je disponovaný aplikovať do spoločenskej praxe teoretické vedomosti z aplikovanej a profesijnej etiky, je schopný navrhovať a zavádzať do praxe etické programy a etický režim v organizáciách a inštitúciách, pracovať v etických komisiách, vykonávať poradenskú a humanitnú činnosť.

Študenti odboru etika sa pravidelne zúčastňujú na spoločenskej a pedagogickej praxi, ale aj na zahraničných študijných pobytoch v rámci programu Erasmus. Študenti odboru etika absolvovali semestrálne študijné pobyty na univerzitách vo Veľkej Británii (University of Bolton), Fínsku (University of Oulu), Turecku (Sakarya University), Švédsku (Linköping University) a Poľsku (Jagiellonska univerzita v Krakove).

V rámci skvalitnenia vzdelávania sa Katedra etiky zapojila do riešenia projektu ESF – *Skvalitnenie odborného vzdelávania*. Študijné programy boli obohatené o nové študijné predmety aplikovanej a profesijnej etiky, čím sa skvalitnili podmienky na prípravu študentov pre spoločenskú prax. Systém prípravy absolventov odboru sa tak zamerával viac na prípravu učebných plánov a učebných textov pre jednotlivé študijné predmety z aplikovanej etiky – profesijnú etiku, hospodársku etiku, manažérsku etiku, medicínsku etiku, bioetiku, etiku ošetrovateľskej práce, učiteľskú etiku a ekoetiku. Cieľom výučby aplikovaných a profesijných etík je metodologické a teoretické zvládnutie spôsobu aplikácie etických princípov, noriem a hodnôt do rôznych sfér spoločenskej praxe. Interdisciplina-

rita, pluralita, racionalita a otvorenosť sa stávajú metodologickou platformou na spoluprácu aplikovanej etiky s jednotlivými vednými odbormi a spôsobom vyváženého vstupu etiky do odborných problémov. Humánne prístupy v rôznych odvetviach, sociálna spravodlivosť, rešpektovanie slobody, ľudskej dôstojnosti a úcta k človeku sú totiž hodnoty, na ktorých sa kreujú aj demokratické podoby spoločnosti. Výsledkom práce tímu učiteľov Katedry etiky, participujúcich na rozpracovaní problematiky aplikovaných etík a ich transformácie do praxe vysokoškolskej výučby, bolo publikovanie ôsmich učebníc.

Zameranie na komplexnú teoretickú prípravu počas vysokoškolského štúdia je prepojené so spôsobilosťou študentov aplikovať etickú teóriu do spoločenskej a pedagogickej praxe. Preto je súčasťou študijných programov odborná prax v spoločenských inštitúciách a organizáciách. Študenti etickej výchovy (učiteľstvo) realizujú pedagogickú prax na všetkých typoch škôl. K významným aspektom vysokoškolského štúdia v odbore etika na FF PU v Prešove patrí aj zahraničná odborná stáž, ktorú môžu študenti absolvovať na vybraných zahraničných pracoviskách. V akademickom roku 2007/2008 12 našich študentov absolvovalo v rámci programu Leonardo da Vinci prax na pracoviskách v Českej republike, Veľkej Británii, Nemecku, Španielsku a Poľsku. Aj tieto stáže pomáhajú zintenzívniť ich odbornú prípravu a zlepšiť ich uplatnenie v praxi. Etika tak vo svojej teoretickej podobe vstupuje do života mladej generácie a usmerňuje jej hodnotovú orientáciu. Etika ako teória morálky sa v procese vysokoškolskej prípravy stáva dôležitým faktorom v rozvoji myslenia a kreatívneho uvažovania, ale aj nástrojom na formovanie či zdôvodňovanie etických princípov a noriem.

Vedeckovýskumná činnosť inštitútu

Členovia inštitútu pravidelne publikujú monografie, štúdie, články, recenzie a ďalšie texty na Slovensku aj v zahraničí. Výsledkom je okrem iného fakt, že v súčasnosti sú všetci členovia nositeľmi vedeckej hodnosti a s výnimkou jedného člena aj nositeľmi titulov profesor alebo docent.

Prehľad najvýznamnejších prác jednotlivých členov Katedry filozofie za posledných päť rokov:

prof. PhDr. František Mihina, CSc.:

- Mihina, F.: Popperova teória kritického myslenia. In: Filozofia w szkole - Filozofia w zyciu. Wyd. Phaenomena. Kielce 2004, s. 51 - 65.

- Mihina, F.: Pokus P. K. Feyerabenda o anarchickú epistému. In: Parerga. Międzinarodowe studia filozoficzne. WSFZ, Warszawa 2004, s. 33 - 53.

- Mihina, F.: Krótka historia Filozofii Amerykanskej. Wydawnictwo KOS. Katowice 2005.

- Mihina, F.: Filozofia logického pozitivizmu. In: Mihina, F., Sedová, T., Zouhar, M. (eds.): Logický pozitivizmus. Malá antológia filozofie XX. storočia. IRIS, Bratislava 2006.

- Mihina, F.: Racjonalność: zarys genealogii modeli i problemów. Europejskie kolegium edukacji, Warszawa 2008.

prof. PhDr. Olga Sisáková, CSc.:

- Sisáková, O.: W poszukiwaniu aksjologii implicite. In: Z prac badawczych współczesnych filozofów słowackich. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004, s. 50 - 66.

- Sisáková, O.: Axiologická téma v súčasnej filozofii. In: Olga Sisáková (ed.): Filozofia - veda - hodnoty. AFPh UP, Prešov 2005.

- Sisáková, O.: Kant a súčasné podoby reformulácie antropologickej otázky. In: Sociálno-politická, etická, kultúrno-civilizačná a humanistická relevantnosť Kantovej filozofickej iniciatívy. AFPh UP, Prešov 2006, s. 79 - 91.

- Sisáková, O.: Philosophiegeschichte und Gadamer's Prinzip der Wirkungsgeschichte. In: Gadameriana. ATUT, Wrocław 2006.

- Sisáková, O.: Fenomenologická etika hodnôt. In: Dejiny etického myslenia v Európe a USA. Kalligram, Bratislava 2008.

doc. PhDr. Ľubomír Belás, CSc.:

- Belás, L.: Dejiny a politika (príspevok ku Kantovmu filozofickému vývoju). AFPh UP, Prešov 2006.

- Belás, L.: Machiavelli dnes (politický, komunikatívny a sociálno-etický rozmer diela). AFPh UP, Prešov 2007.

- Belás, L.: Sociálne dôsledky Kantovej etiky. In: *Filozofia* 60, 2005, č. 4, s. 254 – 268.
- Belás, L.: Hume a Kantova filozofia dejín. In: *Filozofia* 61, 2006, č. 4, s. 281 – 294.
- Belás, L.: Kant a problém politiky. In: *Filozofia* 63, 2008, č. 2, s. 131 – 143.

†*doc. PhDr. Marián Cehelník, PhD.:*

- Cehelník, M.: Popperova kritika filozofie dejín a historicizmu. In: *Filozofia bližsza žyciu. Wyższa szkoła finansów i zarządzania*, Warszawa 2005, s. 92 – 108.
- Cehelník, M.: Kritický racionalizmus a kultúra (Hodnotový rozmer kritického racionalizmu). In: *Filozofia – Veda – Hodnoty*. Prešov 2005, s. 58-80.
- Cehelník, M.: O hodnote filozofie. *Filozofia ako (se)ba* výchova. In: *Filozofia – Veda – Hodnoty*. Prešov 2005, s. 7-17.
- Cehelník, M.: Antropologicke-etické základy kritického racionalizmu. In: *Reformulácie antropologickej otázky v súčasnej filozofii*. Prešov 2007, s. 90 – 102.
- Cehelník, M.: Modifikácia antropologickej témy v sociálnej filozofii: (na príklade kritického racionalizmu). In: *Reformulácie antropologickej otázky v súčasnej filozofii II*. Prešov 2008. s. 84 – 105.

doc. Mgr. Vladislav Suvák, PhD.:

- Suvák, V.: K Aristotelovmu konceptu teoretického života alebo od Foucaulta k Aristotelovi. In: Suvák, V. (ed.): *K diferencii teoretického a praktického III*. AFPh UP, Prešov 2004, str. 199 – 230.
- Suvák, V.: Foucault: Od dejín sexuality cez genealógiu etiky k estetike existencie. In: Sisáková, O. (ed.): *Filozofia – veda – hodnoty*. AFPh UP, Prešov 2005, str. 120 – 142.
- Suvák, V.: Kynizmus: etika bez morálky. In: Suvák, V. (ed.): *Sokratika I. Sokratovská tradícia myslenia od antiky po súčasnosť*. AFPh UP, Prešov 2006, str. 162 – 207.
- Suvák, V.: *Sokratika: štyri štúdie k sokratovskej tradícii myslenia*. AFPh UP, Prešov 2007.

- Suvák, V.: Etické myslenie v období klasickej gréckej filozofie. In: Dejiny etického myslenia v Európe a USA. Kalligram, Bratislava 2008, s. 42 - 85.

PhDr. Eugen Andreanský, PhD.:

- Andreanský, E.: Sociálne vedy ako problém poznania. In: Umenie a spoločenské vedy. Medziodborové a medziliterárne súvislosti, vzťahy a dotyky. FF PU, Prešov 2005, s. 63 - 79.

- Andreanský, E.: Možné a fikčné svety v prostredí sémantiky, filozofie a literárnej teórie. In: Teória umeleckého diela (literárno-vedné a spoločenskovedné súvislosti, vzťahy a dotyky). AF OU VU 18, Prešov 2006, str. 97 - 130.

- Bilasová, V. - Andreanský, E.: Úvod do epistemológie a metodológie vedy. AFPh UP, Prešov 2007.

- Andreanský, E. Sokratovské paradoxy a ich epistemologický dosah. In: Filozofia 63, č. 1, 2008, s. 39 - 49.

- Andreanský, E. Premeny transcendentizmu v analytickej filozofii. In: Človek - dejiny - kultúra II. L. Belás, E. Andreanský (eds.). AFPh PU, Prešov 2008, s. 80 - 91.

Všetci členovia katedry v súčasnosti sú (resp. v nedávnej minulosti boli) vedúcimi alebo zástupcami vedúceho grantov, poskytovaných štátnou vedeckou agentúrou VEGA, pričom tieto granty boli vždy hodnotené ako jedny z najúspešnejších a vytvárali základný priestor na študijné, publikačné a konferenčné aktivity. Na Katedre filozofie boli v posledných desiatich rokoch realizované nasledujúce granty VEGA:

- Pojem krízy - genealógia, distribúcia, reflexia.

- Veda vo filozofickej reflexii.

- Prešovské evanjelické kolégium v kontextoch európskeho intelektuálneho vývinu.

- Status vedy a filozofie v súčasnej kultúre - axiologická reflexia.

- Podoby reformulácie antropologickej otázky v súčasnej filozofii.

- Filozofia dejín filozofie - hlavné modely a výsledky.

- Filozofia dejín filozofie - slabé modely.

- Filozofické dedičstvo I. Kanta a súčasnosť.

- Filozofické dedičstvo I. Kanta a súčasnosť II.

- K diferencii teoretického a praktického: ako myslieť prax - ako konať myslénim.

- Sokratika: Sokratovská tradícia myslenia od antiky po súčasnosť.

- Sebapoznanie a starosť o seba v sokratovskej tradícii myslenia.

Okrem toho sa členovia katedry zúčastňujú na realizácii iných domácich a zahraničných grantov, konferencií, prednášok a kolokvií, podieľali sa na editovaní zborníkov štúdií a prekladov, boli členmi redakčných rád domácich aj zahraničných časopisov.

O odbornej spôsobilosti Katedry filozofie svedčí nielen to, že zabezpečuje dva doktorandské programy, ale v ešte väčšej miere skutočnosť, že prostredníctvom garančného zastrešenia zo strany členov katedry má Filozofická fakulta PU právo habilitovať a inaugurovať vo vedných odboroch Dejiny filozofie a Systematická filozofia. Hodnosti docentov a profesorov filozofie tak na FF PU v posledných rokoch získalo mnoho odborníkov zo Slovenska i zahraničia.

Členovia Katedry etiky pravidelne publikujú monografie, štúdie, články, recenzie a ďalšie texty na Slovensku aj v zahraničí. Výsledkom je okrem iného fakt, že v súčasnosti sú s výnimkou jedného člena všetci členovia nositeľmi vedeckej hodnosti.

Prehľad najvýznamnejších prác jednotlivých členov Katedry etiky:

prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.:

- Dupkala, R.: Prešovské evanjelické kolégium v kontextoch európskeho historického a filozofického vývinu (Prešov 1998);

- Dupkala, R.: Reflexie európskej filozofie na Slovensku (Michalovce 2001);

- Dupkala, R.: The Prešov School. Philosophy at the Evangelical College in Prešov (Prešov 2004).

prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.:

- Gluchman, V.: Angažovanosť, solidarita, zodpovednosť (Prešov 1994);

- Gluchman, V.: Úvod do etiky (Prešov 1994);

- Gluchman, V.: *Social and Ethical Aspects of the Development of the Slovak Evangelical Church in the Twentieth Century* (Westport 1994);
- Gluchman, V.: *Etika konzekvencializmu* (Prešov 1995);
- Gluchman, V.: *Etika sociálnych dôsledkov a jej kontexty* (Prešov 1996);
- Gluchman, V. (ed.): *Hodnoty a súčasné etické teórie* (1996),
- Gluchman, V.: *Slovak Lutheran Social Ethics* (Lewiston 1997);
- Gluchman, V.: *Človek a morálka* (Brno 1997);
- Gluchman, V. - Dokulil, M. (eds.): *Teoretické otázky etiky* (1998),
- Gluchman, V. - Dokulil, M. (eds.): *Súčasné etické teórie* (1998),
- Gluchman, V. - Dokulil, M. (eds.): *Praktické otázky etiky a morálky* (1998),
- Gluchman, V.: *Etika sociálnych dôsledkov v kontextoch jej kritiky* (Prešov 1999);
- Gluchman, V.: *Human Being and Morality in Ethics of Social Consequences* (Lewiston 2003);
- Gluchman, V. (ed.): *Dejiny etiky I.* (Prešov 2003);
- Gluchman, V. a kol.: *Morálka minulosti z pohľadu súčasnosti* (Prešov 2006);
- Gluchman, V. (ed.): *Morality of the Past from the Present Perspective* (Prešov 2007);
- Gluchman, V. a kol.: *Kontexty a podoby morálky nedávnej minulosti* (Prešov 2007);
- Gluchman, V. (ed.): *Morálka a súčasnosť* (Prešov 2008);
- Jemelka, P. - Gluchman, V. - Lešková Blahová, A.: *Bioetika* (Prešov 2008);
- Gluchmanová, M. - Gluchman, V.: *Učiteľská etika* (Prešov 2008);
- Gluchman, V.: *Etika a reflexie morálky* (Prešov 2008);
- Gluchman, V.: *Etika na Slovensku - minulosť a prítomnosť* (Bratislava 2008).

doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc.:

- Bilasová, V.: *Epistemológia v zrkadle historickej reflexie* (Prešov 1999);

- Bilasová, V. – Žemberová, V.: Z prienikov filozofie, etiky a literatúry (Prešov 2005);
- Bilasová, V. a kol.: Úvod do epistemológie a metodológie vedy (Prešov 2007);
- Bilasová, V.: Výzvy pre etiku v súčasnosti (Prešov 2008);
- Bilasová, V. a kol.: Etika a medicína (Prešov 2008).

PhDr. Silvia Malankievičová, PhD.:

- Malankievičová, S.: Profesijsná etika (Prešov 2008).

PhDr. Gabriela Platková Olejárová, PhD.:

- Platková, G. a kol.: Etika v manažmente (Prešov 2008);
- Platková Olejárová, G.: Aplikácia etiky sociálnych dôsledkov v ekonomike (Prešov 2009).

Popri vzdelávacej a pedagogickej činnosti sú pracovníci Katedry etiky zapojení do riešenia vedeckovýskumných úloh, prostredníctvom ktorých rozvíjajú svoje vedecké a odborné aktivity. Ich výsledky aktuálne publikujú a súčasne využívajú v pedagogickej práci. Riešenie výskumných projektov na Katedre etiky sústredilo tím expertov a odborníkov z domácich a zahraničných pracovísk, ktorí kooperovali na výskume:

Systematická etika (CI 56/97);

Teoretické a praktické otázky etiky (Medzinárodný výskumný projekt);

Reflexia morálky na Slovensku (VEGA 1/2229/05);

Dejiny etického myslenia na Slovensku v 16. – 18. storočí (VEGA 1/0329/08);

Etický monitoring fungovania verejnej správy na východnom Slovensku (medzinárodný projekt podporený nadáciou Central and East European Trust – SK/X 2008/04).

Vedúcim projektov je prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.

Medzinárodné aktivity

Inštitút filozofie a etiky má pomerne bohaté medzinárodné kontakty, napríklad s Pedagogickou a Lekárskou fakultou MU v Brne (Česká republika), Akademiou Techniczno-Humanistycznou v Bielsko-Bialej (Poľsko), Center for Applied Ethics na Linkoping University (Švédsko), Department of Philosophy na University of

Helsinki (Fínsko), Department of Philosophy na Sakarya University (Turecko), Katedrou filozofie na Univerzite Ivana Franka vo Lvove (Ukrajina) atď.

V rámci prípravy na vytvorenie Katedry bioetiky UNESCO nadviazala Katedra etiky spoluprácu s UNESCO Chair in Bioethics, International Center for Health, Law and Ethics, University of Haifa (Izrael), Center for Ethics and Law in Biomedicine, Central European University, Budapest (Maďarsko) a Centro di Ricerca Interdipartimentale ECLSC, University of Pavia (Taliansko).

Rozvojové zámery inštitútu

Popri základnom výskume treba rozvinúť na inštitúte aj aplikovaný výskum so zameraním na súčasné trendy výskumu v Európe a vo svete (bioetika, sociálna filozofia, axiológia), a to napríklad prostredníctvom APVV alebo ESF. Ďalej priam nevyhnutnosťou sa stáva zapojiť sa do medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy prostredníctvom nášho zapojenia do 7. rámcového programu EÚ (FP7), prípadne iných medzinárodných grantových schém. S tým súvisí aj snaha zachovať existujúci počet grantov VEGA a hľadať možnosti získania vlastného grantu KEGA pre naše pracovisko. Veľkú pozornosť treba venovať aj publikačnej činnosti členov inštitútu, a to najmä v karentovaných časopisoch.

V oblasti pedagogickej činnosti sa treba na inštitúte sústrediť jednak na doladenie kritérií hodnotenia pri prijímaní na štúdium filozofie a etiky na základe výsledkov stredoškolského štúdia, ďalej pripraviť model záverečných magisterských skúšok v oboch odboroch v rámci kreditového štúdia. Rovnako treba venovať pozornosť aj príprave kurzov filozofie a etiky vo svetových jazykoch, ktoré môžeme ponúknuť uchádzačom o štúdium zo zahraničia, vyslať učiteľov na prednáškový pobyt do zahraničia v rámci bilaterálnych zmlúv Erasmus a vytipovať vhodných študentov na študijné pobyty do zahraničia, aby sme sa takto stali plnohodnotnými partnermi medzinárodnej spolupráce. Podobne treba venovať pozornosť zlepšeniu informovanosti študentov končiacich ročníkov na gymnáziách na východnom Slovensku týkajúcej sa obsahu štúdia filozofie a etiky na FF PU v Prešove.

Dôležitou úlohou v najbližšej budúcnosti je zachovať akreditáciu pokiaľ možno všetkých doteraz existujúcich študijných programov vo všetkých troch stupňoch štúdia na odboroch filozofia a etika.

Autori:
prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.
PhDr. Eugen Andreanský, PhD.
doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc.